

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 18.11.2013
COM(2013) 798 final

2013/0390 (COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie marynarzy zmieniająca dyrektywy 2008/94/WE, 2009/38/WE, 2002/14/WE,
98/59/WE oraz 2001/23/WE**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{SWD(2013) 461 final}

{SWD(2013) 462 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Unijne dyrektywy dotyczące prawa pracy stosują się zasadniczo do wszystkich sektorów działalności i wszystkich kategorii pracowników. Marynarze są jednak wyłączeni z zakresu stosowania sześciu odnośnych dyrektyw lub też mogą być wyłączeni z tego zakresu bez podania wyraźnej przyczyny. Przedmiotowe dyrektywy to:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE¹ w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (zwana dalej „dyrektywą w sprawie niewypłacalności pracodawcy”);
- dyrektywa 2009/38/WE² w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej (zwana dalej „dyrektywą w sprawie europejskiej rady zakładowej”);
- dyrektywa 2002/14/WE³ ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami (zwana dalej „dyrektywą w sprawie informacji i konsultacji”);
- dyrektywa 98/59/WE⁴ w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych (zwana dalej „dyrektywą w sprawie zwolnień grupowych”);
- dyrektywa 2001/23/WE⁵ w sprawie ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw (zwana dalej „dyrektywą w sprawie przejęcia przedsiębiorstw”);
- dyrektywa 96/71/WE⁶ dotycząca delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (zwana dalej „dyrektywą w sprawie delegowania pracowników”).

W zależności od sytuacji prawnej w danym państwie wyłączenie może mieć negatywny wpływ na szereg praw uznanych w Karcie praw podstawowych Unii

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE z dnia 22 października 2008 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (wersja skodyfikowana), Dz.U. L 283 z 28.10.2008, s. 36.

² Dyrektywa 2009/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej lub trybu informowania pracowników i konsultowania się z nimi w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (wersja przekształcona), Dz.U. L 122 z 16.5.2009, s. 28. Dyrektywa ta uchyla dyrektywę 94/45/WE (Dz.U. L 254 z 30.9.1994, s. 64), zmienioną dyrektywą 97/74/WE (Dz.U. L 10 z 16.1.1998, s. 22) i dyrektywą 2006/109/WE (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, s. 416), oraz ją zastępuje.

³ Dyrektywa 2002/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2002 r. ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej, Dz.U. L 80 z 23.3.2002, s. 29.

⁴ Dyrektywa Rady nr 98/59/WE z dnia 20 lipca 1998 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych, Dz.U. L 225 z 12.8.1998, s.16.

⁵ Dyrektywa Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów, Dz.U. L 82 z 22.3.2001, s.16.

⁶ Dyrektywa 96/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 1996 r. dotycząca delegowania pracowników w ramach świadczenia usług, Dz.U. L 18 z 21.1.1997, s. 1.

Europejskiej, w szczególności na prawa pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa (art. 27) oraz prawa do należytych i sprawiedliwych warunków pracy (art. 31).

Większość państw członkowskich nie wykorzystywała wspomnianej możliwości wyłączenia. Osiem państw członkowskich⁷ nie wyłączyło marynarzy z zakresu stosowania żadnej z wymienionych dyrektyw, a kolejne osiem skorzystało z takiej możliwości jedynie w przypadku jednej z dyrektyw. Zaistniała sytuacja może skutkować tym, że te same kategorie pracowników są traktowane w różny sposób w poszczególnych państwach członkowskich.

Ponadto, co Komisja podkreśliła już wcześniej, liczba marynarzy pochodzących z UE stale spada, co w przyszłości może stanowić problem, ponieważ doświadczenie w pracy na morzu jest niezbędne w przypadku niektórych stanowisk pracy na lądzie. Mimo że powody braku zainteresowania pracą w sektorze morskim mogą być różne, wrażenie, że marynarze podlegają słabszej ochronie niż pozostali pracownicy może stanowić czynnik wzmacniający⁸.

Obecna sytuacja nie zapewnia zatem równych warunków działania na europejskim rynku, ponieważ określone przedsiębiorstwa zwolnione są z pewnych obowiązków, w szczególności w zakresie informowania i konsultacji, które mają charakter obligatoryjny w przypadku konkurencyjnych przedsiębiorstw z siedzibą w innych państwach członkowskich.

Celem niniejszego wniosku jest zatem poprawa w ramach unijnego prawa pracy poziomu ochrony praw przewidzianych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz zapewnienie równych warunków działania na szczeblu unijnym. Ponadto wniosek stanowi wkład w realizację ogólnych celów politycznych określonych w art. 151 TFUE, takich jak: promowanie zatrudnienia, poprawa warunków życia i pracy, odpowiednia ochrona socjalna i dialog między partnerami społecznymi.

1.1. Spójność inicjatywy z innymi politykami UE i celami horyzontalnymi

Niniejsza inicjatywa ma na celu ocenę zakresu i przyczyn wyłączenia lub możliwości wyłączenia marynarzy z zakresu stosowania dyrektyw dotyczących prawa pracy. Komisja jest zobowiązana do zapewnienia zgodności wszystkich nowych wniosków ustawodawczych z postanowieniami Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i ocenia wpływ takich wniosków na prawa i zasady podlegające ochronie na mocy Karty. W przedmiotowej sprawie usunięcie wykluczenia miałoby pozytywny wpływ na prawa podlegające ochronie na mocy postanowień art. 27 i 31 Karty.

Inicjatywa jest również w pełni zgodna z założeniami zintegrowanej polityki morskiej Unii Europejskiej ustanowionej w 2007 r. za pomocą tzw. „niebieskiej księgi”⁹. W dokumencie tym Komisja położyła nacisk na cel, jakim jest „zwiększenie liczby i podwyższenie jakości *miejsc pracy w sektorze morskim* dla obywateli Europy”, podkreślając w szczególności, co następuje:

⁷ AT, BG, CZ, ES, FR, PL, SE, SI.

⁸ Zob. m.in. komunikat „Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej” (COM(2007) 575 final z 10 października 2007 r.) oraz sprawozdanie grupy zadaniowej ds. zatrudnienia i konkurencyjności w sektorze żegluga morskiej.

⁹ Dokument COM(2007) 575 final z 10 października 2007 r..

„Aby przyciągnąć Europejczyków do pracy w tym sektorze niezbędna jest poprawa polityki zatrudnienia i warunków pracy (w tym BHP), wsparta skoordynowanymi staraniami ze strony wszystkich zainteresowanych podmiotów w sektorze morskim oraz skutecznymi ramami regulacyjnymi, które uwzględniają kontekst globalny sektora”.

Komisja stwierdziła, że aby osiągnąć wspomniany cel zamierza „ponownie ocenić, w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi, wyłączenia mające wpływ na sektory morskie w unijnym prawie pracy”.

Cel dotyczący zwiększenia liczby i podwyższenia jakości miejsc pracy w sektorze morskim Komisja potwierdziła w swoim komunikacie w sprawie niebieskiej księgi¹⁰, który został poparty przez Radę Ministrów odpowiedzialnych za zintegrowaną politykę morską w deklaracji z Limassol¹¹.

Wniosek jest również zgodny ze strategią „Europa 2020” i jej celami, w szczególności w odniesieniu do kwestii zatrudnienia. Poprawa jakości i warunków pracy, a w szczególności aktualizacja istniejących przepisów i zapewnienie bardziej inteligentnych ram prawnych dotyczących zatrudnienia oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, stanowią kluczowe działania w kontekście komunikatu „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia: europejski wkład w pełne zatrudnienie”¹².

2. WYNIKI KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI ORAZ OCENY SKUTKÓW

2.1. Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Przedstawienie niniejszego wniosku zostało poprzedzone szeregiem konsultacji, szczegółowych i ogólnych. Do celów jego przygotowania Komisja korzystała również z zewnętrznej wiedzy specjalistycznej.

Konsultacje ogólne

W kontekście prac nad zintegrowaną polityką morską kwestie dotyczące wyłączeń z zakresu przepisów zostały poruszone w zielonej księdze z 2006 r.¹³. W swoim komunikacie z 2007 r.¹⁴ Komisja przedstawiła szereg wniosków, do jakich doszła w wyniku konsultacji przeprowadzonych po opublikowaniu zielonej księgi. Jeśli chodzi o kwestie zatrudnienia w sektorze morskim, Komisja stwierdziła: „Istnieją rozbieżności odnośnie tego, czy wyłączenia dotyczące sektorów morskich w ramach wspólnotowego prawodawstwa socjalnego mają uzasadnienie, a jeżeli tak, to jakie, jednak nikt nie kwestionuje potrzeby stworzenia równych warunków konkurencji w tym sektorze w skali globalnej oraz roli, jaką w tym kontekście może odegrać prawodawstwo UE”.

Konsultacje szczegółowe

¹⁰ Zob. komunikat „Niebieski wzrost: szanse dla zrównoważonego wzrostu w sektorach morskich” (COM/2012/494 final z 13 września 2012 r.).

¹¹ Deklaracja z Limassol, 7 października 2012 r.

¹² COM(2010) 682 final z 23 listopada 2010 r.

¹³ Dokument COM(2006) 275 final z 7 czerwca 2006 r.

¹⁴ Dokument COM(2007) 574 final z 10 października 2007 r.

W październiku 2007 r. Komisja przyjęła kolejny komunikat¹⁵ i rozpoczęła pierwszy etap konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi, zgodnie z postanowieniami art. 154 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). W kwietniu 2009 r. uruchomiła drugi etap konsultacji z europejskimi partnerami społecznymi.

Konsultacje pokazały, że partnerzy społeczni z sektora morskigo mają rozbieżne poglądy na temat potrzeby usunięcia istniejących wyłączeń. Europejska Federacja Pracowników Transportu (ETF) opowiedziała się za usunięciem wszystkich wyłączeń. Stowarzyszenie Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) uznało natomiast, że przyczyny, dla których owe wyłączenia wprowadzono, wynikające ze specyfiki sektora transportu morskigo, są nadal aktualne i że w związku z tym wyłączenia należy utrzymać.

Obie strony w sektorze rybołówstwa opowiedziały się za zniesieniem niektórych obowiązujących wyłączeń (w odniesieniu do dyrektyw: w sprawie niewypłacalności pracodawcy, w sprawie zwolnień grupowych oraz w sprawie przejścia przedsiębiorstw) lub za ustanowieniem równoważnych przepisów szczegółowych, przede wszystkim w odniesieniu do kwestii informowania i przeprowadzania konsultacji. Nie zajęły jednak stanowiska w odniesieniu do dyrektywy w sprawie europejskiej rady zakładowej.

Szczegółowy kwestionariusz przesłano wszystkim państwom członkowskim. Otrzymano odpowiedzi od 20 państw członkowskich¹⁶. Uzyskane informacje przedstawiono szczegółowo w załączniku 3 do sprawozdania z oceny skutków.

Podsumowując, należy podkreślić, że państwa członkowskie, które opowiedziały się za stosowaniem przepisów wspomnianych dyrektyw do marynarzy, zgodnie potwierdziły, że nie wydaje się to wiązać ze znacznym wzrostem kosztów w porównaniu z ich stosowaniem do przedsiębiorstw na lądzie. Żadne z tych państw członkowskich, wśród których znalazły się również kraje posiadające rozbudowany sektor morski, nie wskazało na jakikolwiek negatywny wpływ takiego rozwiązania, w szczególności w przypadku sprzedaży statku. Wprost przeciwnie: niektóre kraje, dla których gospodarka morska ma duże znaczenie i które nie stosują wyłączeń, zdołały powiększyć swoją flotę, podczas gdy w państwach członkowskich stosujących wyłączenia liczba statków zmalała.

Państwa członkowskie, które stosowały wyłączenia i odstępstwa, zgodnie twierdzą, że powinny one zostać utrzymane oraz że stosowanie wspomnianych dyrektyw w odniesieniu do sektora morskigo spowoduje znaczne koszty dodatkowe. Państwa te nie podają jednak żadnych wskazówek co do wielkości przewidywanych kosztów dodatkowych.

Pomoc ekspertów zewnętrznych

W lipcu 2011 r. swoje sprawozdanie¹⁷ przedstawiła grupa zadaniowa ds. zatrudnienia i konkurencyjności w sektorze żeglugi morskigo, powołana przez Komisję w kontekście zintegrowanej polityki morskigo. W odniesieniu do kwestii wykluczenia

¹⁵ Dokument COM(2007) 591 final z 10 października 2007 r.

¹⁶ AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI oraz UK.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/seafarers/doc/2011-06-09-tfmec.pdf>.

marynarzy z zakresu stosowania określonych dyrektyw dotyczących prawa pracy grupa zadaniowa stwierdziła:

„Od momentu przyjęcia przepisów miały miejsce istotne zmiany, w szczególności w zakresie technologii komunikacyjnych, dzięki którym wymogi dotyczące informowania i konsultacji mogą zyskać bardziej praktyczny charakter. Zniesienie wyłączeń lub stosowanie wymogów dostosowanych do szczególnych warunków zatrudnienia na morzu pomogłoby usunąć wrażenie, że marynarze są w mniejszym stopniu chronieni przez unijne prawo pracy niż inni pracownicy, które może być jedną z przyczyn braku zainteresowania pracą w sektorze morskim”.

Komisja opublikowała zaproszenie do składania ofert dotyczących badania mającego wesprzeć prace nad oceną skutków ewentualnej zmiany obowiązujących wyłączeń pracowników żegluga morskiej z zakresu stosowania unijnego prawa pracy. Przedmiotowe badanie zostało zrealizowane przez konsorcjum kierowane przez MRAG Limited. Sprawozdanie końcowe¹⁸ przedstawiono w grudniu 2010 r.

2.2. Ocena skutków

Dyskusje i konsultacje z zainteresowanymi stronami pozwoliły wyłonić następujące warianty strategiczne, w odniesieniu do których należało przeprowadzić ocenę skutków:

Wariant strategiczny 1: brak działań na szczeblu UE

W tym wariantcie UE nie podejmuje żadnych nowych inicjatyw ustawodawczych lub nieustawodawczych. Obowiązujące dyrektywy pozostałyby w mocy w obecnym brzmieniu.

Z tendencji wynika, że spadek liczby europejskich marynarzy będzie postępował, a coraz więcej miejsc pracy na europejskich statkach będzie zajmowanych przez personel z państw trzecich.

Wariant strategiczny 2: odstępstwo z zastrzeżeniem równoważnego stopnia ochrony

W tym wariantcie prostą możliwość wyłączenia należy zastąpić przepisami umożliwiającymi państwom członkowskim wprowadzenie w odniesieniu do marynarzy odstępstw od postanowień dyrektywy, z zastrzeżeniem zagwarantowania im równoważnego stopnia ochrony wobec ochrony przewidzianej we wspomnianych dyrektywach oraz możliwości skutecznego z niej korzystania.

Wariant ten umożliwiłby dostosowanie ram prawnych do specyfiki sektora morskiego, w szczególności fizycznego oddalenia pracowników od siedziby spółki przez długi czas, nadal nakładałby natomiast na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia najistotniejszych elementów ochrony, choć nie praktycznych sposobów jej wdrażania.

¹⁸

MRAG, „Preparatory study for an impact assessment concerning a possible revision of the current exclusions of seafaring workers from the scope of EU social legislation” (badanie przygotowawcze dotyczące oceny skutków ewentualnej zmiany istniejących wyłączeń pracowników żegluga morskiej z zakresu stosowania unijnych przepisów socjalnych), grudzień 2010 r.

Wariant strategiczny 3: zniesienie wyłączeń we wszystkich dyrektywach

Ten wariant zakłada, że początkowo wszystkie dyrektywy miały obejmować wszystkie sektory działalności i że wyłączenie marynarzy jest nieuzasadnione.

Wariant strategiczny 4: dostosowanie przepisów do specyfiki sektora

W tym wariantcie niezbędne jest przyjęcie norm prawa materialnego mających na celu dostosowanie tekstów prawnych do specyfiki sektora morskiego. Na przykład, w sektorze morskim zakup i sprzedaż statków jest powszechną praktyką. Rynek ten charakteryzuje się wysokim stopniem konkurencji, a zatem przyjęte normy nie powinny stawiać sprzedawców statków z UE w gorszej sytuacji.

W zależności od poszczególnych dyrektyw konieczne może być wprowadzenie specjalnych ustaleń dotyczących kwalifikowalności do objęcia funkcji przedstawiciela pracowników lub stosowania ogólnych przepisów do sprzedaży statku.

Adekwatność poszczególnych wariantów strategicznych przeanalizowano oddzielnie dla każdej z wymienionych dyrektyw, ponieważ w odniesieniu do każdej z nich optymalne podejście mogło być inne. W istocie w przypadku niniejszej inicjatywy preferowany wariant stanowi kombinację czterech różnych wariantów strategicznych, w zależności od poszczególnych dyrektyw:

- wariant strategiczny 3 (zniesienie wyłączeń) – w przypadku dyrektywy w sprawie niewypłacalności pracodawcy;
- wariant strategiczny 3 (zniesienie wyłączeń) – w przypadku dyrektywy w sprawie europejskiej rady zakładowej;
- wariant strategiczny 2 (równoważny poziom ochrony) – w przypadku dyrektywy w sprawie informacji i konsultacji;
- wariant strategiczny 4 (przepisy szczegółowe) – w przypadku dyrektywy w sprawie zwolnień grupowych;
- wariant strategiczny 4 (przepisy szczegółowe) – w przypadku dyrektywy w sprawie przejęcia przedsiębiorstw;
- wariant strategiczny 1 (brak działań) – w przypadku dyrektywy w sprawie delegowania pracowników.

Niniejszy wniosek jest zgodny z wnioskami przedstawionymi w sprawozdaniu z oceny skutków pod względem uszeregowania poszczególnych wariantów strategicznych.

Wpływ niniejszej inicjatywy na MŚP, w szczególności małe przedsiębiorstwa i mikroprzedsiębiorstwa, jest ograniczony, ponieważ te ostatnie są wyłączone z zakresu stosowania większości wymienionych dyrektyw.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

Niniejszy wniosek wprowadza zmiany do pięciu obowiązujących dyrektyw. W szczególności uznano w nim bezwarunkowe prawo osób pracujących na morzu do informacji i konsultacji we wszystkich dyrektywach, które uprzednio dopuszczały wyjątki i odstępstwa od tego prawa (chodzi tu o dyrektywę w sprawie europejskiej rady zakładowej, dyrektywę w sprawie informacji i konsultacji, dyrektywę w sprawie zwolnień grupowych oraz dyrektywę w sprawie przejęcia przedsiębiorstw).

Procedury dotyczące informowania pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji udoskonalają ład korporacyjny i ograniczają negatywne skutki nagłej restrukturyzacji. Przedsiębiorstwa odniosą korzyści z lepszej komunikacji i informowania pracowników o strategii rozwoju przedsiębiorstwa oraz przyczynach, dla których podjęto określone decyzje, w szczególności w okresie zmian, nie ponosząc przy tym żadnych znaczących kosztów.

We wniosku uznaje się również inne prawa, uwzględniając specyfikę sektora morskiego (usunięcie w niektórych szczególnych przypadkach okresów zawieszenia przewidzianych w dyrektywie w sprawie zwolnień grupowych lub przeniesienia umowy o pracę/stosunku pracy przewidzianego w dyrektywie w sprawie przejęcia przedsiębiorstw).

Z uwagi na rodzaj wprowadzanych zmian, ich sektorowy charakter oraz zasadę ekonomii procesowej zaleca się zmianę wspomnianych dyrektyw za pomocą jednej dyrektywy.

Podstawa prawna

Niniejszy wniosek wprowadza zmiany w pięciu istniejących dyrektywach: 2008/94/WE, 2009/38/WE, 2002/14/WE, 98/59/WE oraz 2001/23/WE. Trzy z wymienionych dyrektyw zostały przyjęte w oparciu o art. 153 TFUE (dawny art. 137 TWE), który stanowił ich podstawę prawną: 2009/38/WE, 2002/14/WE oraz 2008/94/WE. Podstawę prawną dyrektyw 98/59/WE i 2001/23/WE stanowiły odpowiednio art. 100 i art. 94 TWE, będące odpowiednikami art. 115 TFUE.

Pomimo różnych podstaw prawnych zmienianych dyrektyw z ich treści jasno wynika, że wszystkie one mają wspierać i uzupełniać działania państw członkowskich w dziedzinach wymienionych w art. 153 ust. 1 TFUE, w celu realizacji unijnych celów w zakresie polityki społecznej.

Artykuł 153 ust. 2 TFUE stanowi zatem odpowiednią podstawę prawną pojedynczego wniosku zmieniającego wymienione wyżej pięć dyrektyw.

Pomocniczość i proporcjonalność

Niniejszy przegląd dotyczy zmiany pięciu dyrektyw. W związku z tym może on zostać zrealizowany jedynie na szczeblu UE, za pomocą jednej dyrektywy lub też kilku dyrektyw zmieniających istniejące akty prawne.

Niniejsza inicjatywa dotyczy sektora podlegającego silnej międzynarodowej konkurencji, gdzie duża część siły roboczej zatrudniona na statkach floty jednego państwa członkowskiego pochodzi z innych państw członkowskich lub z państw trzecich. W związku z tym starannie przeanalizowano wpływ rozważanych wariantów strategicznych na przedmiotowy sektor pod kątem aspektów takich jak konkurencyjność i koszty.

Biorąc pod uwagę, że obecna sytuacja prawna umożliwia nierówne traktowanie pracowników tej samej kategorii w poszczególnych państwach członkowskich, w zależności od tego, czy państwa te stosują wyłączenia i odstępstwa przewidziane w obowiązujących przepisach, unijna inicjatywa powinna w większym stopniu zapewnić równe warunki działania, przynajmniej w odniesieniu do statków pływających pod banderą państw członkowskich.

Zaproponowane rozwiązanie ma pozwolić uniknąć nadmiernych kosztów i opiera się na starannej analizie pod kątem zasady proporcjonalności.

Wybór instrumentu

Wybrany instrumentem prawnym jest dyrektywa. Inny instrument byłby niewłaściwy. Celem jest zmiana pięciu obowiązujących dyrektyw, co można zrealizować jedynie za pomocą dyrektywy.

Szczegółowe objaśnienie przepisów zawartych we wniosku

Wybór wariantów strategicznych wdrażanych za pomocą opisanych poniżej przepisów jest zgodny z wnioskami przedstawionymi w ocenie skutków¹⁹ przeprowadzonej przez Komisję w odniesieniu do każdej ze wspomnianych dyrektyw (co przedstawiono powyżej w sekcji 2.2).

¹⁹ Sprawozdanie z oceny skutków SEC [...].

Artykuł 1

Artykuł ten przewiduje usunięcie art. 1 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2008/94/WE. Dzięki temu usunięta zostanie możliwość wyłączenia rybaków pracujących na zasadzie udziału w zyskach z połowów z zakresu stosowania dyrektywy w sprawie niewypłacalności pracodawcy.

Artykuł 2

Artykuł 2 usuwa art. 1 ust. 7 dyrektywy 2009/38/WE. Załogi marynarki handlowej będą zatem objęte przepisami dyrektywy w sprawie europejskiej rady zakładowej.

Artykuł 3

Artykuł ten wprowadza zmiany w art. 3 ust. 3 dyrektywy 2002/14/WE w celu doprecyzowania, że państwa członkowskie mogą odstąpić od ogólnych przepisów tej dyrektywy jedynie w przypadku zapewnienia równoważnego poziomu ochrony i możliwości skutecznego korzystania z tej ochrony przez pracowników.

Artykuł 4

Artykuł ten wprowadza cztery zmiany w dyrektywie 98/59/WE.

Pierwsza zmiana polega na wprowadzeniu definicji „przejęcia” poprzez odniesienie do dyrektywy 2001/23/WE.

Druga zmiana polega na usunięciu art. 1 ust. 2 lit. c), dzięki czemu załogi statków morskich byłyby objęte zakresem stosowania dyrektywy w sprawie zwolnień grupowych.

Trzecia zmiana polega na wyjaśnieniu, że notyfikacja przewidziana w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy powinna być zawsze kierowana do właściwego organu państwa, pod banderą którego pływa dana jednostka. Wyjaśnienie jest konieczne z powodu możliwości współistnienia umów o pracę zawartych na mocy przepisów krajowych różnych państw.

Czwarta zmiana dotyczy wprowadzenia nowego przepisu, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą przyznać właściwemu organowi publicznemu prawo do zastosowania całkowitego lub częściowego odstępstwa od przewidzianego po notyfikacji okresu zawieszenia w przypadku, gdy planowane zwolnienie grupowe jest przeprowadzane w następstwie przejęcia, przedmiotem którego jest wyłącznie jeden statek lub kilka statków, lub gdy pracodawca jest właścicielem jedynie jednego statku. Jeżeli państwa członkowskie chciałyby skorzystać z tego odstępstwa, mają one obowiązek przeprowadzenia konsultacji z partnerami społecznymi podczas transpozycji omawianych przepisów do prawa krajowego. Zmiana ta uwzględnia specyfikę sektora morskiego. Stosowanie wspomnianego okresu zawieszenia w odniesieniu do charakteryzującego się wysokim stopniem konkurencji rynku obrotu statkami stawiałoby sprzedawców z UE w dużo gorszej sytuacji. Ponadto rozwiązanie to zapewnia środki łagodzące w przypadku przedsiębiorstw będących właścicielami wyłącznie jednego statku morskiego.

Należy podkreślić, że w przypadku sprzedaży dotyczącej wyłącznie jednego statku bądź kilku statków lub w przypadku, gdy pracodawca jest właścicielem wyłącznie jednego statku, nadal istnieje obowiązek dotyczący informowania pracowników i przeprowadzenia konsultacji określony w art. 2.

Dyrektywa ma nadal w pełni zastosowanie we wszystkich innych przypadkach, w których przewiduje się zwolnienie członków załogi statku.

Artykuł 5

Obecny art. 1 ust. 3 dyrektywy 2001/23/WE zostaje uchylony. Tym samym dyrektywa ma pełne zastosowanie do statków morskich zarejestrowanych w dowolnym państwie członkowskim lub pływających pod jego banderą, niezależnie od tego, gdzie dany statek się znajduje. Jednakże z uwagi na specyfikę sektora morskiego państwa członkowskie mogą, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, dokonać odstępstwa od przepisów rozdziału II dyrektywy w przypadku przejęć dotyczących wyłącznie jednego statku morskiego lub kilku takich statków lub też gdy przedsiębiorstwo lub firma, będące przedmiotem przejęcia, jest właścicielem wyłącznie jednego statku morskiego. W konsekwencji w przypadku przejęć dotyczących wyłącznie statków lub w przypadku, gdy przedsiębiorstwo jest właścicielem jedynie jednego statku, zastosowanie mają co najmniej przepisy tej dyrektywy dotyczące informacji i konsultacji.

Statki są w pełni objęte zakresem stosowania dyrektywy, jeśli stanowią jedną z części przejmowanych aktywów.

Artykuł 6

Artykuł 6 zawiera klauzulę o nieobniżaniu poziomu ochrony. Ma on na celu zabezpieczenie praw pracowników objętych zakresem stosowania wniosku, które zostały uznane przez państwa członkowskie przed wejściem w życie niniejszego wniosku.

Artykuł 7

Artykuł 7 zawiera klauzulę przeglądową. Celem przeglądu jest monitorowanie wdrażania i stosowania art. 4 i 5 dyrektywy w państwach członkowskich, w szczególności w odniesieniu do dwóch kwestii: zjawiska zmieniania bandery oraz poziomu zatrudnienia marynarzy z UE.

Artykuł 8

Aby uwzględnić różnice istniejące między państwami członkowskimi, dotyczące charakteru sektora morskiego oraz zakresu objęcia marynarzy krajowym prawem pracy, w artykule 8 przewidziano okres przejściowy, trwający 5 lat.

Artykuły 9 do 10

Są to standardowe przepisy dotyczące wejścia w życie i adresatów dyrektywy.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu na budżet Unii.

5. INFORMACJE DODATKOWE

TABELA KORELACJI

Państwa członkowskie mają obowiązek przekazania Komisji tekstów przepisów krajowych przyjętych w celu transpozycji dyrektywy, nie muszą natomiast przekazywać tabeli korelacji.

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

Proponowany akt prawny ma znaczenie dla EOG i w związku z tym jego zakres powinien być rozszerzony na Europejski Obszar Gospodarczy.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie marynarzy zmieniająca dyrektywy 2008/94/WE, 2009/38/WE, 2002/14/WE, 98/59/WE oraz 2001/23/WE

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 153 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²⁰,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 153 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Parlament Europejski i Rada mogą przyjąć, w trybie zwykłej procedury ustawodawczej, w drodze dyrektyw, stopniowo wprowadzane w życie minimalne wymagania mające na celu poprawę warunków pracy, ochrony pracowników w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę, informacji i konsultacji z pracownikami oraz środowiska pracy w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników. W dyrektywach tych konieczne jest unikanie nakładania administracyjnych, finansowych i prawnych ograniczeń, które utrudniałyby tworzenie i rozwijanie małych i średnich przedsiębiorstw.
- (2) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE z dnia 22 października 2008 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy²², dyrektywa 2009/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej lub trybu informowania pracowników i konsultowania się z nimi w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym²³, dyrektywa 2002/14/WE Parlamentu

²⁰ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

²¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

²² Dz.U. L 283 z 28.10.2008, s. 36.

²³ Dz.U. L 122 z 16.5.2009, s. 28.

Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2002 r. ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej²⁴, dyrektywa Rady nr 98/59/WE z dnia 20 lipca 1998 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych²⁵, dyrektywa Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów²⁶ wyłączają osoby pracujące na morzu ze swojego zakresu stosowania lub też zezwalają państwom członkowskim na ich wyłączenie.

- (3) W zakresie, w jakim wyłączenia lub możliwość ich wprowadzenia nie są uzasadnione obiektywnymi przyczynami, wyłączenia takie powinny zostać zniesione.
- (4) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych ani zasad uznanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności prawa pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa (art. 27) oraz prawa do należytych i sprawiedliwych warunków pracy (art. 31), o których mowa w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej. Niniejsza dyrektywa powinna być wykonywana zgodnie z tymi prawami i zasadami. Istnienie wyłączeń lub ewentualne ich wprowadzenie może uniemożliwić osobom pracującym na morzu pełne korzystanie z przysługującego im prawa do informacji i konsultacji oraz prawa do warunków pracy uwzględniających zdrowie, bezpieczeństwo i godność pracownika, lub ograniczyć możliwość pełnego korzystania z obu tych praw, które zapisano w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (5) Obecna sytuacja prawna może skutkować nierównym traktowaniem pracowników tej samej kategorii w poszczególnych państwach członkowskich, w zależności od tego, czy państwa te stosują wyłączenia i odstępstwa przewidziane w obowiązujących przepisach. Znaczna liczba państw członkowskich wykorzystywała wspomnianą możliwość wyłączeń w ograniczonym stopniu.
- (6) W dniu 10 października 2007 r. Komisja przedstawiła swoją wizję zintegrowanej polityki morskiej Unii Europejskiej – niebieską księgę²⁷. Wizja ta opiera się na założeniu, że wszystkie zagadnienia związane z oceanami i morzami Europy są wzajemnie powiązane oraz że aby uzyskać pożądane wyniki, działania polityczne dotyczące morza należy prowadzić w sposób skoordynowany.
- (7) W niebieskiej księdze²⁸ podkreślono potrzebę zwiększenia liczby i podwyższenia jakości miejsc pracy w sektorze morskim dla obywateli Europy oraz wagę poprawy warunków pracy na pokładach statków.
- (8) Zgodnie z art. 154 ust. 2 TFUE Komisja skonsultowała się z partnerami społecznymi na szczeblu europejskim w sprawie możliwego ukierunkowania unijnych działań w tym zakresie.
- (9) Biorąc pod uwagę rozwój technologii komunikacyjnych w ostatnich latach, należy zaktualizować wymogi dotyczące informowania i przeprowadzania konsultacji.

²⁴ Dz.U. L 80 z 23.3.2002, s. 29.

²⁵ Dz.U. L 225 z 12.8.1998, s. 16.

²⁶ Dz.U. L 82 z 22.3.2001, s. 16.

²⁷ COM(2007) 575 final z 10 października 2007 r.

²⁸ COM(2007) 575 final z 10 października 2007 r.

- (10) Należy przestrzegać praw marynarzy objętych zakresem niniejszej dyrektywy, które zostały uznane przez państwa członkowskie w krajowych przepisach wdrażających dyrektywy 2008/94/WE, 2009/38/WE, 2002/14/WE, 98/59/WE oraz 2001/23/WE.
- (11) Niniejsza dyrektywa przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w art. 151 TFUE.
- (12) Należy zatem wprowadzić zmiany w dyrektywach dotyczących prawa pracy, które wyłączają marynarzy ze swojego zakresu stosowania lub umożliwiają nieuzasadnione obiektywnymi przyczynami odstępstwa.
- (13) W związku z tym, że cel niniejszej dyrektywy nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary i skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie unijnym, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia zamierzonego celu,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1
Zmiany w dyrektywie 2008/94/WE

Artykuł 1 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadkach gdy takie przepisy już się stosuje w ustawodawstwie krajowym, państwa członkowskie mogą nadal wyłączać pomoc domową zatrudnioną przez osobę fizyczną z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy.”.

Artykuł 2
Zmiany w dyrektywie 2009/38/WE

W dyrektywie 2009/38/WE wprowadza się następujące zmiany:

w art. 1 skreśla się ust. 7.

Artykuł 3
Zmiany w dyrektywie 2002/14/WE

W dyrektywie 2002/14/WE wprowadza się następujące zmiany:

art. 3 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Państwa członkowskie mogą wprowadzić odstępstwa od niniejszej dyrektywy poprzez przyjęcie szczegółowych przepisów mających zastosowanie do załóg statków pływających po pełnych morzach, pod warunkiem że owe przepisy szczegółowe gwarantują odnośnym pracownikom równoważny poziom ochrony prawa do informacji i konsultacji oraz możliwość skutecznego korzystania z tego prawa.”.

Artykuł 4
Zmiany w dyrektywie 98/59/WE

W dyrektywie 98/59/WE wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 dodaje się lit. c) w brzmieniu:

„c) „przejęcie” interpretowane jest w rozumieniu dyrektywy 2001/23/WE.”;

b) w art. 1 ust. 2 skreśla się lit. c);

2) w art. 3 ust. 1 dodaje się nowy akapit drugi w brzmieniu:

„W przypadku zamiaru zwolnienia grupowego dotyczącego załogi statku morskiego notyfikację składa się właściwemu organowi państwa, pod banderą którego pływa dany statek.”;

3) w art. 4 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku przeprowadzania planowanych zwolnień zbiorowych członków załogi w związku z przejęciem statku morskiego lub wynikających z takiego przejęcia państwa członkowskie mogą, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, przyznać właściwemu organowi publicznemu prawo do zastosowania całościowego lub częściowego odstępstwa określonego w ust. 1 pod następującymi warunkami:

a) przedmiotem przejęcia jest wyłącznie jeden statek morski lub kilka takich statków;

b) pracodawca jest właścicielem wyłącznie jednego statku morskiego.”.

Artykuł 5
Zmiany w dyrektywie 2001/23/WE

W dyrektywie 2001/23/WE wprowadza się następujące zmiany:

w art. 1 wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Niniejszą dyrektywę stosuje się, bez uszczerbku dla ust. 3, o ile przedsiębiorstwo, zakład, lub część przedsiębiorstwa lub zakładu, który stanowi przedmiot przejęcia położony jest na obszarze objętym zakresem terytorialnym Traktatu.”;

2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Niniejszą dyrektywę stosuje się do przejęć statków morskich zarejestrowanych w dowolnym państwie członkowskim lub pływających pod jego banderą stanowiących przedsiębiorstwo, zakład lub część przedsiębiorstwa lub zakładu do celów niniejszej dyrektywy, nawet jeśli nie znajdują się one na obszarze objętym zakresem terytorialnym Traktatu.”;

3) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Państwa członkowskie mogą, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, postanowić, że rozdział II niniejszej dyrektywy nie ma zastosowania w następujących przypadkach:

- a) przedmiotem przejęcia jest wyłącznie jeden statek morski lub kilka takich statków;
- b) przedsiębiorstwo lub firma będące przedmiotem przejęcia jest właścicielem wyłącznie jednego statku morskiego.”.

Artykuł 6

Wdrożenie niniejszej dyrektywy nie może w żadnym wypadku stanowić powodu obniżenia ogólnego poziomu ochrony osób objętych zakresem jej stosowania, którą to ochronę państwa członkowskie przyznały już w dziedzinach objętych dyrektywami 2008/94/WE, 2009/38/WE, 2002/14/WE, 98/59/WE oraz 2001/23/WE.

Artykuł 7

Komisja, w porozumieniu z państwami członkowskimi i partnerami społecznymi na szczeblu Unii, składa Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdanie dotyczące wdrażania i stosowania art. 4 i 5 niniejszej dyrektywy nie później niż dwa lata po dacie określonej w art. 8.

Artykuł 8

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy nie później niż 5 lat od wejścia w życie niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Przyjęte przez państwa członkowskie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 9

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 10

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*